

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. - (विशारद) सामाजिकशास्त्रे

परीक्षा : एप्रिल / मे - २०२४

तृतीय वर्ष

सत्र - ५

विषय:- आधुनिक महाराष्ट्राचा राजकीय इतिहास (HC-502)

दिनांक: ३०/०४/२०२४

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना : सर्व प्रश्न सोडवा.

प्रश्न १ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)

(४०)

१. महाराष्ट्राची राजकीय पार्श्वभूमी थोडक्यात वर्णन करा. आधुनिक काळातील बदलांना ती कशी साहाय्यभूत ठरली ?
२. महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे सांगा.
३. राष्ट्रीय चळवळीतील लोकमान्य टिळकांचे कार्य स्पष्ट करा.
४. महाराष्ट्र राज्यनिर्मितीतील टप्पे पुढील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा .
अ . स्वातंत्र्यपूर्व काळातील प्रयत्न
ब . स्वातंत्र्योत्तर काळातील प्रयत्न

प्रश्न २ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

(३०)

१. ब्रिटिशांच्या महाराष्ट्रातील सत्तास्थापनेचे वर्णन करा .
२. 'महाराष्ट्र धर्म' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
३. महात्मा गांधींच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
४. महाराष्ट्रामध्ये ब्रिटिश राजवटीविरुद्ध झालेल्या विविध उठावाची माहिती लिहा.
५. राष्ट्रीय सभेच्या स्थापनेची माहिती लिहा.

प्रश्न ३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

(३०)

१. भक्ती चळवळीचे सामाजिक परिणाम
२. बाँबे असोसिएशन व पुणे सार्वजनिक सभा
३. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
४. संस्थानातील चळवळी

Translation in English

Sub: Political History of Modern Maharashtra (HC-502)

Instructions: Attempt all questions.

Q.1. Answer in detail (Any Two) (40)

1. Briefly describe the political background of Maharashtra. How did it help the changes in modern times?
2. State the reasons for the rise of nationalism in Maharashtra.
3. Explain the work of Lokmanya Tilak in the national movement.
4. Explain the stages in the formation of Maharashtra state based on the following points.
  - A. Efforts in the pre-independence period
  - B. Attempts in the post-independence period

Q.2. Answer in brief (Any Three) (30)

1. Describe the establishment of British rule in Maharashtra.
2. Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'.
3. Evaluate the work of Mahatma Gandhi
4. Write about the various uprisings against the British rule in Maharashtra.
5. Write about the formation of National Assembly.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (30)

1. Social Implications of the Bhakti Movement
  2. Bombay Association and Pune Sarvajanik Sabha
  3. United Maharashtra Movement
  4. Movements in the institute
-